

(hvem sørger dog for det ??). Her kan eventuelle fåreavlere roligt og besindigt se rigtig mange racer - sammenlign. Og de tør måske også bedre tale til de almindeligt klædte mennesker - vore flotte hvide kitler på dyrskuet kan måske virke hæmmende på spørgelysten. Ofte har vi sammen med ejere af andre „hvide“ racer leet af at folk er så forbavset over fårenes farve, de er jo alle mere eller mindre grånussede, når de ikke er på dyrskue. Jeg mener absolut at Fåredag og Dyrskue er gode og forskellige måder at vise dyr frem på, men Fåredagen er nok bedst til kommende fåreejere, da den er mere nuanceret og rummelig - den kommer hele vejen rundt om emnet.

Næste gang kan jeg måske berette om en ny måde at ofre får på, og fortælle om Larsens glæde ved de nye små klodser - og i hvert fald vise et billede af de „klodsede“ i galop.

FARVEPLANTER I FARVERGÅRDEN

Udstilling og demonstration af plantefarvning i Kerteminde's Bymuseum i dagene 14.-29. oktober. Udstillingen bygges op omkring 4 plancher om Kertemindeegnens naturrigdomme og skønhed. Foto af landskaber: F.eks et vejstræk med blomstrende kørvel - den plante, der i skrivende stund er aktuel til farvning.

Farveplantelokaliteter i kommunen, opskrifter, vejledning i farvemetoder, m.m.

Amy Grandt-Nielsen, Måle

ULLA WINDING

Kartehuset

fylder 50 år

i den anledning vil der være

ÅBENT HUS

den 30. sept. kl. 14-17

i Kulturhuset

„FODERSTOFFEN“

Rudmevej 121, Ringe
(sidevej til hovedvejen mellem Odense og Svendborg ved 24,9 km)

Venligste hilsener
Ulla Winding

UDFODRINGSSYSTEMER

Vi modtog før sommerferien denne artikel fra fåre-konsulent Steen Kobberø. Da artiklen ikke egnede sig til Fåredagsbladet er den blevet udskudt til dette nr., men det er en udmærket artikel for både begyndere og andre fåreavlere - den handler jo om noget af det vigtigste - fodringen af vores dyr./ Sv.Ove.

v/Steen Kobberø:

TILSYN

Jeg vil med denne artikel fortælle, at vore dyr skal passes med tilskud af foder som vand, mineraler, halm eller korn, selv når det er sommer. Hvordan sikrer vi os, at dyrenes behov bliver dækket, og hvordan kontrollerer vi, at de trives under de givne forhold? Enkelte lam er i øjeblikket på stald, hvor de fodres færdig tilslagt inden sommerferien, og de passes og fodres, så de lige netop når den optimale slagtevægt på det rigtige tidspunkt. Det vil sige, at de er klar til sommerens grillfester. Men - de får og lam, der er på græs, hvad kræver de af dig?

Det største slid med fårene, nemlig læmmesæsonen er overstået, og nu passer de sig selv, mens vi som tilskuere nyder synet af får og lam på græs. Eller er det nu også helt rigtigt? For får og lam passer ikke sig selv. De kræver også tilsyn og pasning lige netop nu. Måske mere tilsyn end pasning for det gælder om, at se om får og lam har det godt og dermed trives. Hvis ikke de trives, så er det vi skal handle - i form af pasning. Som eksempel ser vi hvert år, at enkelte lam vejer det samme ved indbinding om efteråret som ved udbindingen om for-

DE FYNske FÅREAVLERE

året, og det kan kun skyldes manglende tilsyn. Ved tilsyn havde vi opdaget, at noget var galt og havde derved haft mulighed for at få fejlen rettet i tide.

I Dyreværnsloven står bl.a. følgende:

"Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at dyret tilses mindst en gang om dagen. Dette gælder dog ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal dog tilses jævnligt."

Yderligere står der:

"Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov."

Tidsskrift for Dansk Fåreavl bragte for 1 år siden et billede på forsiden, der viste en flok får under en haveparasol. Ejeren havde ved tilsyn set, at der var opstået et behov for skygge og reageret ved at opsætte denne haveparasol. Et job, der tog 10 minutter og som var til stor glæde for hans

dyr. Haveparasollen var i dette tilfælde et godt valg, for det gav skygge og forhindrede ikke, at luften samtidig kunne blæse frit omkring fårene. Parasollen var sat ned i et kraftigt plasticrør, eller bundet til en pæl så fårene kunne klø sig op ad den, uden at den væltede eller knækkede.

Skal man lave en mere stationær løsning, vil valget ofte blive et læskur med mulighed for samtidig at have en foderkrybbe inde i læskuret. I et læskur kan det knibe med frisk luft på en varm sommerdag, så lad eventuelt siderne forblive åbne, så luften kan blæse igennem skuret. En kombination med f.x. vindbrydende net tillader en del luftcirkulation, men forhindrer regnen i at gøre gulv og foderkrybber våde. Når I planlægger og hegner foldene til fårene, så udnyt de muligheder der er for naturlig skygge.

Inddrag de levende hegn og

træbevoksninger i foldene, det vil fårene blive glade for, specielt på en solskinsrig sommerdag. Som et alternativ til at bygge et læskur, fås i handlen nogle små rundbuehaller, der ved hjælp af en traktor kan flyttes rundt mellem de enkelte folde.

VAND

Hvor meget vand drikker et får? Der har før været skrevet om dette, og alle steder afsluttes med ordene "Altid fri adgang til frisk vand". Selv om græsset ind imellem dækker en stor del af fårenes behov for væske, vil der være et behov for frisk vand derudover. Har fårene let adgang til rent vand, drikker de mere, end hvis der er vanskelig adgang til vandet, eller vandet er forurenset. Fx. en ventil der er kaltet til, eller hvis fårene skal hente vandet i en bæk eller å, hvor vandets kvalitet er mere eller mindre forurenset. Vær opmærksom på, at får, der går med små lam, har en højere mælkeydelse, hvis de har

DE FYNske FÅREAVLERE

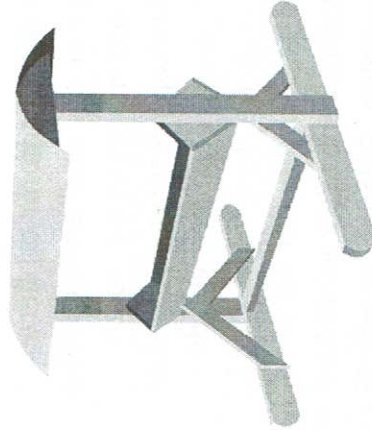
let adgang til rent vand. Ved det daglige tilsyn kontrollér da hver gang om der er vand, og om kvaliteten og mængden er tilstrækkelig. Kontrollen kan bestå i, at du tager en spand frisk vand med ud til flokken og ser om der er brug for den. Har du få får og kort afstand til en vandhane, kan en balje, der fyldes op hver dag, være en udmærket løsning til sikring af mængde og kvalitet af vand.

Har du mange får og flere folde er der andre muligheder. En god model er en frostfri drikkekop placeret på en pæl ved læskuret, eller hvor den kan nås fra flere folde. Det vil sige at både læskur og vand placeret centralt, kan dække flere folde. Således, at når fårene flyttes fra en fold til en anden, beholder de læskuret og vandingsstedet. Hvis vandkoppen er placeret i hegnet er der fri adgang til vandkoppen fra begge sider, altså fra 2 folde. Læskuret kan bygges hen over foldene, så den ene

DE FYNSKE FÅREAVLERE

halvdel af læskuret bruges fra den ene fold og den anden halvdel fra den anden fold. Vandet i en vandkop eller vandtrug forurenes ofte af dyrenes egen gødning. Derfor lav eventuelt en forhøjning under vandtrugget, således at fårene skal stå derop med benene for at drikke. Dermed forhindres at fårene lægger deres gødning i vandtrugget.

MINERALFODRING

Har dine får og lam brug for tilskud af mineraler og salt på græs? Får, der er diegivende, det vil sige får, der malkes eller går med små lam, har behov for et dagligt tilskud af mineraler. Får, der går på marginaljorde, har behov for

et dagligt tilskud af mineraler. Disse 2 eksempler kræver altså ekstra tilsyn og pasning i form af tildeling af mineralfoder hver dag, eller at trugget med mineralfoder fyldes op, lige så snart det er tomt. Vi mener, at får selv kan styre deres forbrug /behov for mineraler. Derfor siger vi ofte, at man blot kan sætte mineralfoderet ud til fårene, og de vil selv forsyne sig med, hvad der måtte være nødvendigt. De danske mineralblandinger som Vitfoss' og KFK's kræver overdækket trug, da de er granulerede og ikke tåler at blive våde. Dyrene nægter at æde de granulerede mineralblandinger, hvis de er blevet våde. Mineralfoderet kan du tildele enten i et trug eller en gammel stor plasticdunk sømmet op på en pæl. I dunkens ene side skæres et stor hul. Det vil sige, at de 3 sider skæres, og flappen lukkes op og bindes til håndtaget. Fårene kan så selv tage mineralfoderet, der ligger inde i dunken. Derved vil

mineralfoderet ligge i skjul for regn. Man kan også vælge at købe de såkaldte engelske mineralblandinger, der findes som baljer der stilles ud på marken. Fordelen ved dem, i forhold til traditionelle danske fåreminerale, er at det er nemt, og der er intet spild, idet de kan stå ude under alle vejrforhold. Ivar Kristoffersen, Dansk Fåreavl, skrev i tidsskriftet februar 1999 om sammenligning af de forskellige mineralblandinger. Hans konklusion var, at de engelske blandinger er meget forskellige og ikke bedre end de danske, men derimod en hel del dyrere i brug. Snak eventuelt med din fårekonsulent om behovet for at tilbyde mineralfoder i græsnings sæson i netop din besætning. Har du fårene gående på forskellige naturarealer, som overdrev, mose eller eng, skal du være opmærksom på, at behovet for mineraltilskud er større hos disse får end hos de får, der går hjemme omkring går-

DE FYNSKE FÅREAVLERE

den på den gode jord.

Da mineralblandingerne indeholder en del salt, og får godt kan lide salt, vil fårene ofte æde mineralblandingen blot for at få fat i saltet. Derfor er det en god ide, at tilbyde salt ved siden af mineralblandingen. Man kan lægge salt og mineralfoder hver for sig i samme trug og fårene vil så vælge at æde lidt mindre af mineralblandingen. Bland ikke salt og mineraler, men lad dyrene have mulighed for at vælge frit. Salt fås også som en saltsliksten (hvid). Disse indeholder foruden salt også lidt af nogle enkelte andre mineralnæringsstoffer. Vær opmærksom på, at hvis der gives salt eller mineralblanding, øges behovet for vand betydeligt.

HØ, HALM OG SUPPLERINGSFODER

Tildeling af hø, halm eller andet suppleringsfoder er nødvendigt i visse perioder med meget vådt græs, eller meget

lidt græs. Derfor skal det kunne tilbydes til alle dyr, og sådan at de ikke har mulighed for at lægge sig i det, eller det ødelægges af regn. Afhængig af antal får eller de givne forhold, kan du vælge forskellige måder at gøre det på. Har dyrene adgang til et overdækket skur eller halvtag, er det oplagt at etablere en foderkrybbe eller et foderbord til stråfoder. En foderhæk på hjul kan også købes, og fordelene er, at den er transportabel og har desuden et fodertrug. Den er overdækket og let at ren-gøre og flytte rundt med. Skalden i perioder bruges til fodring af fårene med suppleringsfoder som korn eller lignende, bør man tage hensyn til antal ædepladser ved foderhækken, så der er plads nok til, at alle fårene kan stå og æde samtidig.

I nogle produktionsformer vil en hurtig færdiggørelse af lam, der går på græs, være ønskelig. Disse lam kan samti-

dig med, at de går hos mode-ren, tilbydes suppleringsfoder som tørret sukkerroeffald, grønpiller eller korn, eventuelt iblandet mineralfoder. Tildelingen kan ske i et såkaldt lammeskjul, hvortil kun lam under en vis størrelse har adgang. De større dyr må ikke kunne klemme sig igennem tremmerne. Et lammeskjul er en transportabel vogn eller overdækket skjul. Her kan foderet ligge tørt, og lammene fodres efter behov, og uden at de større dyr har mulighed for at æde foderet. Hvis lammene er vænnet fra, kan man som alternativ bygge et lille overdækket, men åbent fodertrug, da alle dyr på marken jo må have adgang til foderet. Afhængig af størrelsen kan det bruges til stråfoder, korn og mineraler. En lukket foderautomat til fx. grønpiller kan bruges til fodring af dyrene efter ædelyst. Går fårene ude om vinteren kan hele foderbehovet dækkes ved, at fårene selv henter grønpillerne

fra en lukket foderautomat. Dyrene kan således have fri adgang til grønpillerne. Det kræver selvfølgelig en kontrolleret tilvæning, og at beholderen aldrig må blive tom. Dyr, der er meget sultne, kan i værste fald foræde sig, fordi pillerne svulmer op til det femdobbelte, når de bliver våde. Derfor bør man starte langsomt, og det gælder også, hvis krybben har været tom i blot et par dage. Foderautomaten kan også bruges til stråfoder eller tildeling af tørret sukkerroeffald.

TRIVSEL

Får og lam på græs skal altså tilses jævnlige, og det gælder om at se, om de har brug for vand, foder eller brug for at skifte fold til noget bedre græs. I oktober 1997 var der i Tidsskrift for Dansk Fåreavl et godt forslag fra en besættningsejer. Han havde af hensyn til fårenes trivsel placeret et stativ bestående af 2 pæle i jorden og en tværligger, der skrånede, således at højdefor-

skellen var cirka 30 cm. Dyrene har alle tiders kløstativ, og den kan bruges til både store og små.

Når du skal tilse dyrene, så tag en spand korn med. Det gør dyrene mere tillidsfulde. De kommer hen og hilser, og du har dermed en god mulighed for at se om noget skulle være galt. Er de der alle? Tæll dem eventuelt. Det gøres dog nemmere, når der er ro i flokken, dvs. når de går og græsser eller ligger og tygger drøv. I forbindelse med foldskifte, ormekur, vejning eller fravæning, vurder da fårenes huld. Der er skrevet flere artikler om huldvurdering, og der er en udgivet en lille folder om huldvurdering. Huldvurdering er et redskab til at vurdere, om fårene trives, og om der skal ændres på de nuværende produktionsforhold. Skal der eventuelt sættes ind med tilskudsforing? Det gælder altså om ved tilsyn, at sikre, at dyrenes behov bliver opfyldt. Og de efterfølgende æn-

dringer vil sikre dyr med bedst mulig trivsel.

Litteraturliste og forslag til videre læsning:

Jon Nedkvitne: Saueforing, 2/93

Erik Sjødin: Får

Frederik Andersen: Får - avl og fodring

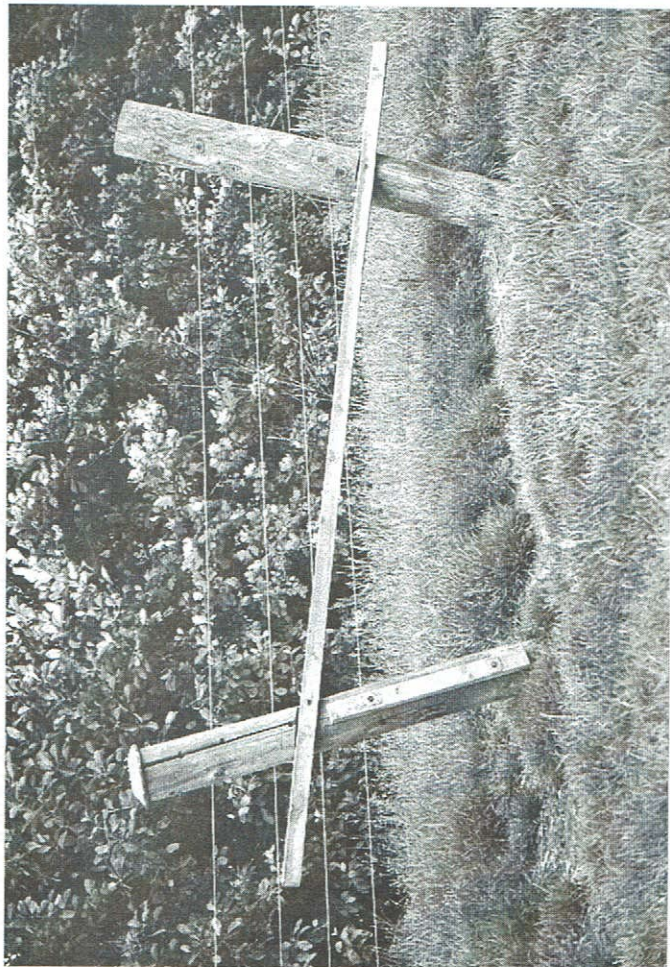
Tidsskrift for Dansk Fåreavl, 10/97, 2/99

Dansk Familielandbrug: Fårehold i Deltidslandbruget (Ny)

Pjecer som fås hos Sektion for Små Drøvtyggere:

Vurder fårenes huld, Nyt om Får og Geder, Fokus på Mineraler, Flere gode lam.

Eksempel på et „fåre-kløstativ“ som omtalt på side 29. Billedet er taget under besøget hos Ina og Kurt Jensen.

NYE MEDLEMMER

Willy Abrahamsen
Svendborgvej 335
5600 Fåborg
6261 5535

Kim Frydenlund
Lungerne 16
5560 Aarup
6443 2828 shropshire M₀

Birte Rene Andersen
Vestergårdsvej 7
5932 Humble
6257 2163 finuld/merino M₃

Lars Fur
Bladstrupvej 41
5270 Odense N
6595 5462 hegn og tilbehør

Christa Bæcher
Egebjergvej 29
5610 Assens
6471 5193

Pia Hansen
Ellingevej 43
5540 Ullerslev
6598 2787 marsk/textel M₀

Jane Bentsen
Hovedvejen 47
5750 Ringe
6599 2466 gotl. pels M₀

Ragnhild Hansen
Ravnekærvej 63
5631 Ebberup
6424 1419

Edmund Brandt
Odensevej 13
5683 Hårby
6473 1096 gotl. pels M₀

Tia Hede
Langgade 9
5620 Glamsbjerg
6472 2729

Bjarne Christensen
Stenløsegdyden 7
5792 Årslev
6390 0016 gotl. pels M₃

Anne Marie Kivmose
Skovgårdsvej 14
5471 Søndersø
6483 1676 texel M₃

Arne og Gertrud Christiansen
Øxenbjergvej 9
5610 Assens
6474 1561 kryds M₀

Dorte Rasmussen Kløvgaard
Sandagervej 4
5845 Gislev
6229 2921

Kirsten Freilev
Aborgvej 50
5610 Assens
6471 4210

Lindegaard Mohair
Farstrupvej 99
5471 Søndersø
6480 1686 Mohair M₃